

Кунцэвіч Л. А.,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры першай катэгорыі
гімназіі № 2 г. Салігорска

ПАДАРОЖЖА ПА КРАІНЕ ПРЫМЕТНІКА

Развіццё актыўнай маўленчай дзейнасці вучняў

Тэма: Абагульненне і сістэматызацыя ведаў па тэме "Прыметнік" (6 клас)

Мэты:

- паглыбіць і сістэматызаваць веды вучняў па асноўных пытаннях тэмы;
- удасканалваць уменні адрозніваць прыметнікі ў тэкстах, выяўляць іх сэнсава-граматычную ролю, даваць марфалагічную характарыстыку; развіваць актыўную маўленчую дзейнасць.
- выхоўваць любоў і пашану да Радзімы, гісторыі свайго народа.

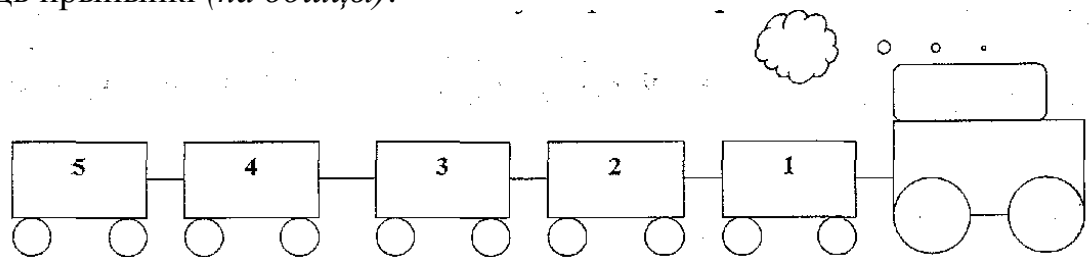
Абсталяванне: дыдактычны матэрыял (карткі для працы ў групах, карткі з рознаўзроўневымі заданнямі), аўдыязапіс песні "Голубой вагон".

Ход урока

I. Арганізацыйны момант

II. Паведамленне тэмы, мэты урока

Настаўнік паведамляе, што ўрок пройдзе ў форме падарожжа. Від транспарту – цягнік. Дзеці знаёмяцца са станцыямі, на якіх цягнік будзе рабіць прыпынкі (*на дошцы*):

1. Станцыя ўспамінаў "Шчаслівага шляху"
  2. Станцыя "SOS!"
  3. Станцыя "Арфаграфія"
  4. Станцыя "Арфаэпія"
  5. Адпачнем на прыродзе
  6. Сігнальныя знакі
- (Перамяшчэнне цягніка суправаджаецца мелодыяй.)

III. Работа па тэме

1. Станцыя ўспамінаў "Шчаслівага шляху"

Вучні займаюць месцы у "купэ". Знаемца са сваім праваднікамі (праваднікі — моцныя дзеці, якія аказваюць дапамогу сваім пасажырам).

Лінгвістычная гульня "Сонейка"

Вучань, падыходзячы да дошкі, малюе адзін праменьчык і піша адну з асаблівасцей прыметніка. Перамога той, які запіша апошнюю асаблівасць.

Праца ў групах (4–5 груп і столькі ж праваднікоў).

Групы працуюць па картках (Дадатак 1.)

2. Станцыя "SOS!"

Выправіць памылкі ў запісаных на дошцы сказах:

1. Дарога стала менш вузкаяватая.
2. Маліны больш салатзейшыя за клубніцы.
3. Хто багатшы ад усіх на свеце?
4. Ваверкіных запасаў хопіць на ўсю зіму.
5. Недалёка ад лесу — дзядзькіна хата.

3. Станцыя "Арфаграфія"

Вучні дзеляцца на 3 каманды (па радах). Выконваюць па чарзе (кожны член каманд) наступнае заданне:

Утварыце прыметнікі:

I	II	III
туман + н	лімон+н	камень+н
восень + ск	конь+ск	снежань+ск
сінія вочы	шмат паверхаў	пяць гадоў
племя+н	цемя+н	польмя+н
горад+ск	грамада+ск	швед+ск
белы і сіні	шэры і зялёны	горкі і салодкі
брат+ск	ткач+ск	красавік+ск

4. Станцыя "Арфаэпія"

(Растлумачце значэнне.)

Правільна прачытаць прыметнікі (*правіла вымаўлення шыпячых перад свісцячымі*): Нясвіжскі, добрушскі, латышскі, крыварожскі, парыжскі.

Вызначце, як утварыліся прыметнікі. Растлумачце іх правапіс.

5. Адначнем на прыродзе

Вучням прапануецца "адпачыць" на ўлонні прыроды. Работа з падручнікам (практ. 394).

- Прачытаць тэкст.
- Бызначыць асноўную думку.
- Якую ролю ў тэксце выконваюць прыметнікі?
- Зрабіць марфалагічны разбор аднаго прыметніка (I в. —..., II в. —...,)

6. Сігнальны знак

Вучні выконваюць рознаўзроўневыя заданні на картках. На кожнай картцы знак: чырвоны — адзнака "9", жоўты — адзнака "7", зялены — адзнака "5" (*Дадатак 2.*)

Пасля таго як заданне выканалі, некалькі вучняў зачитваюць свае заданні, тлумачаць.

IV. Рэфлексія

Незакончаныя сказы (на дошцы). Дзеці запісваюць іх у сшытках.

- Лягчэй за ўсе мне было...
- У мяне ўзніклі праблемы...
- Лепш за ўсе мне запомнілася...
- Мне цяжка было выканаць

V. Выстаўленне адзнак

VI. Дамашняе заданне

Пісьмова апісаць адно з дрэў, якія растуць каля школы.

ДАДАТАК 1

1. Утварыце ступені параўнання

Словазлучэнне	Простая форма вышэйшай ступені параўнання	Складаная форма вышэйшай ступені параўнання	Простая форма найвышэйшай ступені параўнання	Складаная форма найвышэйшай ступені параўнання
<i>Цёплы вечар</i>				
<i>Малое дзіця</i>				

Родная мова				
-------------	--	--	--	--

2. Вызначце, да якой групы па значэнню адносяцца прыметнікі (**а.** — адносны, **я.** — якасны).

Ранняя цёплая вясна, зімняя сцюжа, летняя спёка, ціхая лясная рэчка, глыбокая крыніца, залатая восень, росны ранак, высокая снежная гара, кароткі адпачынак.

3. Утварыце словазлучэнні, дапамагаючы прыметнікі да назоўнікаў.

Шырок.. далонь, калмат.. сабака, залат.. медаль, доўг.. цень, салдацк.. шынель, любім.. мазоль, каротк.. запіс, салодк.. яблык, вялік.. боль, прыдарожн.. пыл.

- Раствлумачце правапіс канчаткаў прыметнікаў.

ДАДАТАК 2

1. Прачытайце тэкст. Устаўце прапушчаныя літары. На якія правілы прапушчаны арфаграмы?

Веснавая цёплая ноч толькі што апранула зямлю і ра..кідала свае таемныя чары, поўныя крыху смутнага характава. Першыя зоры замігцелі то там, то сям у бя..донным небе, а з-за лесу ў..німаўся кругам блішчасты месяц. Дробныя белыя хмаркі высцілалі яму даро..ку сваімі лё..кімі празрыстымі тканямі і ра..ступаліся пера.. ім. (Паводле Я. Коласа)

2. Дапамажыце прыметнікі да назоўнікаў. Канчаткі прыметнікаў абазначце. Вызначце склон прыметнікаў.

Склон

_____ Выйсці з (суседні) _____ дома;
 _____ выправіцца з (родны) _____ хаты;
 _____ падзякаваць (добры) _____ чалавеку;
 _____ расказаць (спагадлівы) _____ маці;
 _____ гаварыць пра (цікавы) _____ здарэнне;
 _____ думаць пра (летняя) _____ рыбалку;
 _____ любаватца (сончны) _____ ранкам;
 _____ услаць (залаты) _____ дываном;
 _____ праехацца на (буланы) _____ кані;
 _____ прачытаць у (свежы) _____ газеце.

3. Прачытайце. Дайце тэксту загаловак. Спішыце, устаўляючы прапушчаныя літары, раскрываючы дужкі і расстаўляючы знакі прыпынку. Падкрэсліце прыметнікі як члены сказа.

У апошнія дні верасня клёны ўжо ..кінулі з галін прыгожае ярка(?)жоўтае ліс(ц,цц)е і крылатае^М насе(н,нн)е. У паветры плавае тонкае с..рабрыстае ліпкае павуці(н,нн)е. Гэта нала..жваюць асе(н,нн)ія пералёты мален..кія па..учкі.

Асе(н,нн)яй раніцай у лес.. стаіць туман. Касья промні сонца надаюць лесу казачны выгляд. Але вось туман знікае і паветра становіцца празрыстым, напоўненым водарам сасновай ..гліцы і грыбоў.